

den populært-videnskabelige Retning, som ved mange Leiligheder er kommen frem ved vort Universitet i de saakaldte offentlige Forelæsninger. Jeg veed meget vel, at disse offentlige Forelæsninger ikke ubelukkende have dette Dieme, men vi have i en nær Fortid havt navnkundige Mænd som Dehlfenschläger, Drsteb, Eschricht, Sibbern og Forchhammer, der alle gjorde sig en Glæde i at holde Forelæsninger, der i Ordets bedste Forstand kunde siges at være populært-videnskabelige. Det er efter min Overbevisning i Videnskabens egen Interesse, i den strenge Vidensskabs Interesse, at saadanne Forelæsninger holdes, at den populære Videnskab kommer til orde; thi hvad er i Grunden populær Videnskab Andet end en Fremstilling af Videnskabens Resultater og Hovedveiene til disse? Det har sin store Betydning for den strenge Vidensskabsmand, at han engang imellem træder tilbage ligesom Maleren fra Billedet og ser det paa Afstand, glemmende Enkelthederne og fastholdende det store Totalindtryk. Det har Betydning for ham, men ogsaa overordentlig stor Betydning for Folket, og det baade for at modarbejde en Undervurdering af Vidensskaben og for at modarbejde en Overvurdering. Thi ogsaa det Sidste maa vi lægge Mærke til. Svormange Gange er ikke, trods de Lærdes Uenighed, nu denne nu hin Hypothese udslynget som en bevist videnskabelig Sætning? Det er derfor i højeste Grad af Vigtighed for den rette Forstaelse af Vidensskaben, af den strenge Videnskab, at der gives en populær Videnskabelighed, og det er den, jeg har troet, og vist med Rette har troet, at man vil have repræsenteret ved Højskolen i Sorø. Dette sjette Fakultet ved Kjøbenhavn Universitet vilde jeg da tænke mig sammensat af de mest fremragende af vore Folkehøjskoleforstandere samt dem af Universitetslærerne, som vilde støtte denne Sag.

Fra disse almindelige, maaffe for almindelige Bemærkninger. skal jeg nu gaa over til nogle specielle med Hensyn til det foreliggende Lovforslag. — Forslagets Bestemmelser om Forskolen finder jeg ganske særlig helbige, hvad enten Forskolen skal træde i umiddelbar Forbindelse med de laveste Klasser af Kommunestolerne eller, hvad jeg snarere vilde anse for rigtigt, være en for sig bestaaende Skole. Hvad den egentlige Kommunestole for 9—14 Aars Alderen angaar, skal jeg tillade mig et Par Bemærkninger med Hensyn til det Dannelsesmaal, som der i Forslaget er sat for denne Skole. Jeg finder dette Dannelsesmaal sat noget vel lavt, navnlig derved, at der ikke er nævnt flere frie Fag end Verdenshistorie og Tegning. Jeg tror, at en Kommunestole med den Ordning, som Forslaget giver den, hvad Dannelsesmaalet angaar, vil kunne blive en virkelig Forskole for de højere Skoler, hvis der foruden de to nævnte frie Fag fandtes et større Antal, jeg vil sige Mathematik, Naturlære og idet-

mindste eet fremmed Sprog. Jeg forstaaer meget vel, at det er Hensynet til Skolernes Ensartethed — det er jo tænkt, at Loven skal gjælde for samtlige Landets Kommunestolevæsen udenfor Kjøbenhavn — som har gjort, at man har været ængstelig ved at sætte Dannelsesmaalet for høit; men jeg tror ikke, at det vil gjøre nogen Skade, hvis der kom til ved Siden af de i Lovforslaget nævnte frie Fag at findes nogle flere; det vilde netop fremkalde en Kæmpeskrid mellem Skolerne, som jeg vilde anse for heldig. Det maa imidlertid, forsaavidt som Lærstanden ved disse Skoler for Skolestedens maa forudsættes at have underkastet sig Skolelærereksamen, anses for heldigt, ja, hvis man skulde have eet eller to fremmede Sprog med, nødvendigt, at der som Veilingelse for den egentlige Skolelærereksamen stiller, at Aspiranten til Skolelærereksamen maa have underkastet sig den højere Realklasserexamen. I Forslagets §§ 14, 23 og 24 findes der Bestemmelser, som tyde paa, at man ogsaa har havt Realkolerne for Die ved Udarbejdelsen af Forslaget, idet der dels er omtalt i § 14 Muligheden af, at nogle Realkoler kunde blive nedlagte, og af, at Kommunestolerne da overtage deres Gjerning, og dels navnlig i § 23, hvor Fortsættelseskolerner ere omtalte, er givet et Billede af disse, som ikke fjerner sig saa overmaade langt fra Realkolerne, saaledes at nogle Realkoler maaste tør haabe, navnlig hvis disse Bestemmelser i Lovforslaget faae Lovkraft, ogsaa at gaa en lysere Tid imøde — thi skjøndt vi leve i Realismens Tid, ere de egentlig ublandede Realkolers Stilling for Dieblirket yderst ugunstig. De lærde Skoler ere jo tilbøielig ogsaa Realkoler. I de 4 nederste Klasser af de offentlige lærde Skoler her i Landet ere 776 saakaldte Studerende og 372 Realister. Vi se altsaa, at Realkolens Opgave for en stor Del søges fyldestgjort i den lærde Skole; men Stillingen er for de ublandede Realkoler, eller jeg kunde næsten sige for de private Realkoler med nogen offentlig Understøttelse, saa uheldig, at det skulde indierlig glæde mig, om disse Paragrafer, som jeg her har berørt, kunde indeholde en Forjættelse om, at lysere Dage ogsaa kunne matte opgaa over disse Skoler. Af de enkelte Bemærkninger, jeg kunde have at gjøre, bliver kun nogle ganske saa tilbage. Jeg anser saaledes Ansættelsen i § 16 af 40 Elever i en Klasse for temmelig høi. Der tilføies rigtignok, at det saavidt muligt skal søges nedbragt til 30; men selv dette Tal vilde jeg gjerne have nedsat til 20. Det Numeriske spiller jo en ganske væsentlig Rolle ved Undervisningen, og jeg vil saaledes ogsaa fremhæve, at ligesom jeg overhovedet ønsker, at Kommunestolerne over hele Landet maa have daglig Undervisning, saaledes ønsker jeg ogsaa for dem en samlet Skoletid og det daglige Timetal sat til 5 Timer. Jo større Timeantallet paa Skolen er, desto mindre er Børnenes Hjemarbejde, desto mere naas det, at Skolen bliver